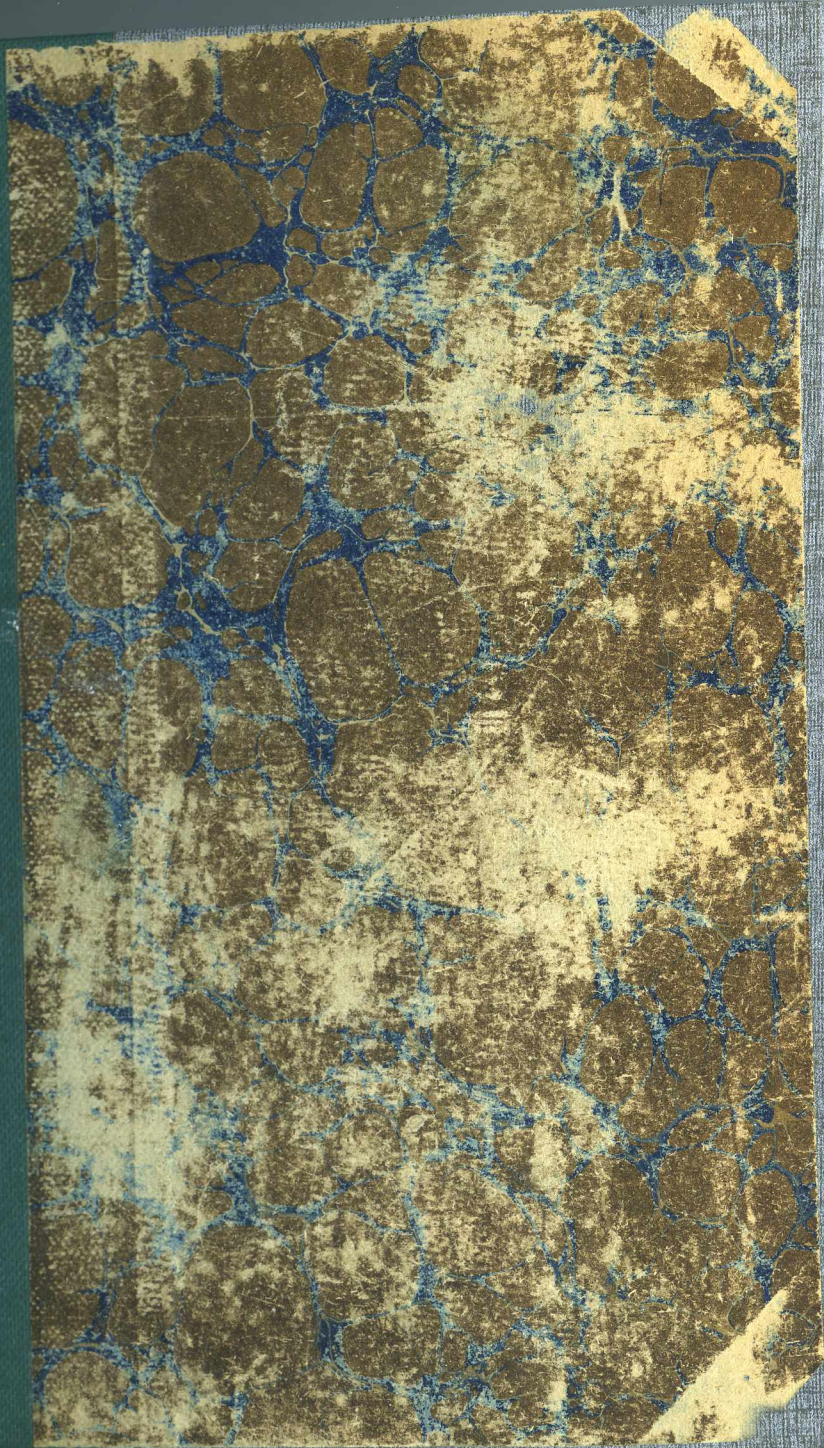

Politikai
röpiratok.

161.

161
1443

ÉSZREVÉTELEK

WENINGER VINCZE URNAK

A BANKKÉRDÉSRŐL

irt

A „PESTI NAPLÓ“-BAN 1873. DECEMBER 23. MEGJELENT CZIKKÉRE

MELLYES BELIZÁR,

Nagy-Maros városi jegyzőtől.

12.

BUDAPEST.

LÉGRÁDY TESTVÉREK.

1874.

DE BALLAGI GEZA.

Valóban szép volt Weninger urtól, hogy most a bankkérdésben hallgatag nem maradt és e válságos időkben a pénzügyi helyzet, illetőleg a bankkérdés megoldásának érdekében véleményével a nyilvánosság elébe lépett.

Bár hitének daczára, terve által a bankkérdés előre láthatólag meg nem oldató: legyen azért czikkének megírása körüli fáradságáért teljes elismerés mondva, mert fellépése következtében úgy látszik, az ügyre nézve azon felbecsülhetetlen előny fog támadni, hogy a kérdés feletti fogalom zavar némileg eloszlattatik és ez által egyszersmind a kérdésnek sikeres megoldása talán előmozdittatik.

Weninger ur elismeri, hogy a nélkülözhetetlen hazai jegybanknak létesítése ellen lényeges akadály fen nem forog. Ez tagadhatatlan helyes megjegyzés. Azonban csak attól tart, hogy az alapra megkívántató arany és ezüst az országból vagy ki nem kerül, vagy pedig ha idegen tőkét veszünk segítségül jegybanknak létesítésére, akkor érdekeink nem lesznek előmozdítva; minélfogva

azt javasolja, hogy bizatnék meg pénzjegyeink kibocsátásával az osztrák nemzeti bank annyival inkább, mert ekkor új valuta nem támadván, nem lenne a pénzjegyek különbélesége miatti árkülönbség folytán károsodásuuk. Ezen feltevéss helyessége azonban, már bocsánat, kétségsbe vonható; mert köztudomásu dolog az, hogy képtelen a jelenlegi nemzeti bank érczalapjának elégtelensége folytán Ausztria és Magyarország pénzforgalmi igényeit kielégíteni. Érczalapja e banknak a 200 millió forintot sem haladja meg, Pénzjegyeinek körülbelöl hetven százaléka Ausztriában és harmincz százaléka Magyarországsban van jelenleg forgalomban. Felvirágzása folytán Ausztria maga szükségel kétszer olyan erős alappal bíró jegybankot és addig, mig olyant nélkülözni kénytelen, pénzválság és katasztrófák veszélyeinek mindig ki leszen téve. Magyarország pénzjegyet (csereeszközt) előállító intézettel nem bíró. Az által pedig, hogy Ausztriából 50 millió forint pénzjegyet elvon, ott kétségbevonhatlanul válságot okoz a nélkül, hogy ily összeggel felvirágzását bizton előmozdithatná.

Alaptalan Weninger urnak a hazai jegybank létesítése felett fentebb jelzett aggodalma. Csak határozottassék el valahára ilyen vagy olyan rend-

szer mellett a hazai jegybanknak létesítése, bizonyára alkalma lesz akkor meggyőződhetni arról, hogy fog összegyülni érczalap, még pedig kevesebb bajjal, mint a milyen nehézségekkel az utolsó államkölcson létre jött.

Nyujsunk a mostani nemzeti banknak bármily nagy előnyt, és adjunk neki oly széles szabadalmat, milyennel egykoron Ausztriában birt: 50 millió forintnál többet — képtelen akár osztrák, akár magyar czimtablás bankjegyben forgalmunkra adni. Minden körülmények között pedig ezt is csak úgy teheti, hogy az Ausztriának szánt-pénzjegyekből von el 50 milliót, ott pénzhiányt idézve ezáltal elő, a nélkül hogy itt e csekély összeggel bajunkon segíthetne. És ezt tudva mégis azt ajánlani, hogy erre az intézetre bizassék pénzjegyeink kibocsátása, az megbocsáthatatlan Weninger urnak. Más államban alig ha találkoznék pénzügyi tekintély, a ki ily forma javaslattal a türelmes közönség elébe lépni merészelne.

Ausztriában a pénzválság fő oka az, hogy nincs elegendő mennyiségű és kellő hitelű pénzjegye. Magyarországon pedig a válság oka az, hogy itten pénzjegy (csereeszköz) tulajdonképen nem is létezik.

Ha már most ott a pénzjegyek elégtelensége miatt, itt meg a pénzjegyek hiánya miatt vagyon pénzválság: akkor e kölcsönös bajon természetszerűleg csak is úgy lehet segíteni, hogy ha ott a pénzjegyek elegendő összege állittatik elő, itt meg a hiányzó pénzjegyet forgalomba hozandó jegybank létesittetik.

Weninger urnak terve szerint sem Ausztriában a pénzjegyek nem szaporittatnának, sem Magyarországon a nélkülözhetetlen csereeszköz elő nem állittatnék.

Elhallgatta ugyan Weninger ur azon módokat körvonalozni, melyek szerint a bécsi nemzeti bank pénzjegyeink kibocsátásával lenne megbizandó. de csakis általánosságban mondotta ki, hogy jobb lenne a pénzjegyek kibocsátását az osztrák nemzeti bankra bízni. És úgy látszik határozottan kijelenté, hogy hazai jegybank létesítése alig lehetséges s ha még is megtörténnék: az kárunkra volna.

Az elhallgatott módot talán eltaláljuk, ha azt gondoljuk, hogy Weninger ur akként véli a bécsi nemzeti bankot pénzjegyeink kibocsátásával megbizandónak, hogy az, ércalapjának harmincz százalékát különözné, és annak összege erejeig magyar bankjegyeket hozna forgalomba.

Ha ezt a tervet kivihetőnek és hasznosnak tartja, önálló jegybank létesítését pedig kivihetetlennek éskárosnak gondolja Weninger ur: úgy megvallom ebbeli fináncz politikáját meg nem érthetem, indokairól fogalmam alig lehet.

Hiszen, ha sikert arat e tervezet, csak ott leszünk a hol most vagyunk; mert körülbelől harmincz százaléka a bank pénzeinek jelenleg is nálunk vagyon forgalomban, és láttuk, hogy hova jutottunk.

Azon kételkedni, hogy Magyarország részére a kellő ezüst és arany a jegybank alapra beszerezhető lenne, az annyit tesz, mint kételkedni az ország életrealóságán.

Nem vártuk Weninger urtól azt, hogy fényes tehetségének hatalmával egy nyereszkes részvénytársaságnak érdekeit hazája-, sőt a monarchiának érdeke fölé helyezze.

A bécsi nemzeti bank midőn keletkezett, Ausztria részéről e részvénytársaságnak kedveért nagy áldozatok hozattak. — Káros következményeiben azért sokat szenvedett a monarchia. Legutóbbi időből csak az 1866-iki hadjáratot idézzük, melyben volt legsúlyosabban érezhető azon hátrány, mely onnan származott, hogy az állam pénzjegykibocsájtási jogát egy oly részvénytársulatra bízta, a mely a pénzforgalmi

igényeket megközelítőleg sem elégithette ki. S hogy mily megeröltetésébe került az államnak e társulat bilincseiből csak részben kiszabadulni és a bank-privilegium megtörése mellett az államjegyek kibocsátásával a pénzügyi kalamitásokon segíteni, arról eleget tudunk. Csak hogy későn történt e művelet; ennek ára siralmasan lett előbből megfizetve.

Vége pedig az 1873. katasztrófa tanuskodott azon káros következményről, mely a pénzjegyek elégtelensége miatt az államra háromlott. Szomorú volt tapasztalni, hogy ép akkor, midőn a nép felvilágosodottságának, műveltségnek s haladásnak, iparnak, kereskedelemnek dicsőítésül templomot emelt, t. i. midőn a bécsi világtárlat létesítettett, fáradalmanak gyümölcse ugyszólván füstbe ment.

Méltán az volt várható Weninger urtól, hogy szakavatottságánál fogva, mint érdemes hazafi és ritka pénzügyi tekintély, — a mellett küzdjön, hogy kitűnjék, mikép a jelenlegi viszonyok között lehetetlen jobb pénzügyi helyzetet reményleni, tehát a mostani bankrendszer javítása és gyökeres reformálása lenne elkerülhetlenül szükséges Ausztriára nézve már azért is, hogy a birodalom ama fele szilárd jó pénzügyi

alapon állva, további veszélyeknek kitéve ne legyen, de képességet birjon arra, hogy a birodalom eme felében, miután itten a felvirágzás most nyer erős ledületet, a kölcsönös haszon érdekében segítséget aként nyujthasson, hogy ez által pénzválságot szenvedni kénytelen ne legyen.

Továbbá igen helyén lett volna Weninger urnak ügyessége által meggyőzni a mérvadó köröket arról, hogy Magyarországon egy jegybanknak létesítése államiság és létkérdés tekintetéből is mielőbb elkerülhetetlenül szükséges. És szép lett volna tőle abban fáradozni, hogy a létesítés ellen fenforgó akadályok bölcs tanácsa által elháríthatók, a keletkező nehézségek pedig enyhíthetők lennének.

Kár volt Weninger urnak felemlíteni azt, hogy a valutakérdés akadályul szolgál a hazai jegybank létesítésénél. Hisz magyar valuta nem létezik még eddig, és tiszta a talaj arra, hogy szilárd alapokon jó rendszerű jegybank állíttathassék fel az országban. Az osztrák valutát illetőleg pedig bankkérdés megoldására nézve akadályul tekinteni nem lehet; mert ha támad is némi differentia a keletkezendő uj és a jelenlegi osztrák valuta között, sőt ha netán a disagio következtében támadt hátrányokat elhá-

ritani avagy enyhíteni pénzügyi tekintélyeink eléggé ügyesek nem volnának : az innen származó kár milliányi részben sem közelíti meg azon kár nagyságát, mely a pénzjegyek elégtelensége és hiányából az államra és annak minden egyes polgárára háramlík.

A többféle pénzjegy korántsem oly veszélyes, mint a minőnek Weninger Vincze ur igyekezett azt ecsetelni. Tapasztalásból tudjuk, hogy akkor, a mikor a pengő valuta a jelenlegi osztrák valutával cseréltetett fel, e pénzjegyek különféle értékére nézve el tudtunk igazodni a nélkül, hogy az által károkat szenvedtünk volna. Akkor pedig, mikor az államjegyek lettek forgalomba bocsátva, ezen akkoriban még jótállás és biztosíték nélküli pénzjegyek és a bankjegyek között disagio nem támadt bizonyítékául annak, hogy a rendes pénzjegyek valóban elégtelenek a forgalomra, és más értékjegyek a hiányzókat helyét könnyedén elfoglalhatják.

Valóban kedvezőtlennek mondható Ausztriának pénzügyi helyzete a nemzeti bankok szabadalma mellett, daczára annak, hogy az államjegyek kibocsátása következtében bilincseiből részben kiszabadult. Nem volna tehát tanácsos Magyarországnak Ausztria e kedvező

zötlen helyzetével megosztolni. Egy rossz köpönyeg kettőnek egyszerre szolgálatot nem tehet. — Minden körülmények között pedig oda kell törekedni, hogy a jelenlegi pénzügyi helyzet gyökeresen javíttassék. Ezt kívánja okvetlenül Ausztria és Magyarország egyaránt; mert ha Ausztriában a pénzjegyek elégtelensége, Magyarországon pedig a pénzjegyek hiánya következtében tetmézszerszerűleg uralgó válságos helyzet mintegy szántszándékosan továbbra is fenntartatik: akkor a birodalom mindkét részében a felvirágkozás akadályozva; vagy ha az látszólag és pillanatnyira lendületet is nyer, a visszahanyatlás ezért el nem marad, és okvetlenül szomorú következesek mellett előbb utóbb bekövetkezend az. Ezen kívül a fejedelem dicsősége, a nép boldogsága, sőt a hadsereg vitézsége eshetőségek veszélyeinek mindég ki lesz téve; mert a pénzügyi katastrophák az állam dicsőségére nem válnak, továbbá mert az államban szünetlen dúló pénzválság a nép boldogságát elő nem mozdíthatja, és végre mert pénznek hiánya miatt koczkáztatva van a hadsereg vitézségétől várt siker és eredmény. Mind ezen baj és azon szomorú helyzet, hogy felvirágzása az államnak, ipar s kereskedés többet

hanyatlik mint a mennyit előre lép — csupán onnan ered, hogy egy nyereszkeskedő társaság kedvéért ott jobb bankrendszert létesíteni, itt pedig az ujat megteremteni nincs akarat, minek folytán a pénzzavar ugy szólván állandósítottaik.

Szerencse e jelenlegi sajnos pénzügyi helyzet közepette, hogy Magyarország jegykibocsátási jogával még eddig szabadon rendelkezhetik. Ez által mindenestre lehetősége meg van pénzügyi baján segíteni és így azon helyzetbe jutni, — hogy rövid idő alatt megerősödvé, Ausztriának nyujthasson támogatást akkor, majd midőn ott leszen a bankkérdés megoldandó; vagy ha támogatást épen nem is nyujthatna, legalább terhére ne essék ama várandó súlyos napokban, ugy, a mint ez történt a katastrofák napjaiban.

Sokkal fontosabbak azon okok, melyek a hazai jegybank létesítése mellett szólnak, mint azon silány és csekély számú aggályok, melyek e bank létesíthetése ellen némelyek által felemlittetnek. Kétségen kívül tehát pénzügyi bajainkon legelső sorban csak akkor lesz segítség nyujtva, ha a hazai jegybank mielőbb létesítetik. Sőt addig, míg hazai jegybank-intézetet nem

birunk, — a cziivilisált államok sorában méltán helyet sem foglalhatunk.

A hazai jegybank létesítése bár nem csekély feladat, mindazonáltal kivihetősége nem lehetetlen és nem áll Weninger Vincze úrnak azon nézete, hogy oly tervek, melyek szerint a jegybank alapítására megkivántató arany és ezüst az országban összeszedendő, vagy pedig idegen tőke segítségével veendő, — kivihetetlenek lennének.

Hogy a bankkérdés valahára megoldathassék, szükséges, hogy a törvényhozás az eddig ismert két bankrendszer közül, t. i. 1-ör a bank monopolistikus, (minő Ausztriában, Franciaországban), 2-ör a bankszabadság (minő Amerikában van), és szerintem 3-ör a bank társas rendszer közül azt, a melyik a közjó érdekének leginkább megfelel, kiválasztaná jegybank létesítése céljából, és egyuttal elhatározná, hogy a kormány a létesítés iránt szükséges kellő lépéseket haladéktalanul megtegye. Mihelyt ez az elhatározás megtörtént, megfogunk győződhetni, hogy akkor, ha akár az egyik, akár a másik rendszer fogadtatott el nálunk, vállalkozók nem fognak hiányzani. E három bankrendszer közül csak az utolsóról akarok bővebben szólani,

miután a két előbbi rendszer különben is eléggé ismeretes lehet.

A bank társasrendszer ugyanis a bank monopolistikus és bankszabadság rendszere közötti közép uton foglal helyet. Czélszerűsége pedig a két előbbi rendszerhez képest abban áll, hogy ment azoknak hátrányaitól, de bírja egyszersmind azoknak előnyeit; p. o. a bank monopolistikus rendszer hátrányos az államra nézve azért, mert a keletkező viszonyok és körülményekhez nem mindig idomítható és a szükséghez képest nem mindig fejleszthető. A bankszabadság rendszere ellenben, mindezen hátrányokat előnyül bírja, csupán az a kifogás szól e rendszer czélszerűsége ellen, hogy az állam részéről ellenőrzést lehetetlen kellő éberséggel foganatosítani, minek következtében roszelelkű vállalkozók ily jegybank-intézettel visszaélést, sőt csalást követhetnek el az által, hogy sokkal több pénzjegyet hoznak forgalomba, mint a mennyi érczalappal bírnak, és ekkor egy szép reggelen fizetékép telenségüket bejelentvén, roszelelkűleg megkárosítják azokat, kiknek pénzjegyeik kezei közt léteznek. Ugy az állam, mint szintén a közönség teljesen ment lehet ama két különböző rendszerben

rejlő hátrányoktól a bank társasrendszer elfogadása által.

Ez utóbbi rendszer némi megvilágosítása czéljából eme példát idézem. Feltéve, hogy Magyarország részéről a bank társasrendszer fogadtatnék el, és a következő elvekre alapítatnék.

A bank-társulat alapszabályait a törvényhozás írná elő. Ez alapszabályoknak természetesen olyanoknak kell lenni, hogy azok a vállalkozók által elfogadhatók legyenek, de általuk ne legyen az ország érdeke a vállalkozók érdeke alá helyezve.

A bank-alap maximumát időről időre a törvényhozás állapítaná meg.

A változások, p. o. a kilépések, az érczalap fele értékének erejéig egy évi felmondásra, a másik fele erejéig pedig a felmondástól számítandó 10 év lefolyása után történhetnének meg.

Az érczalap maximuma egyelőre 200 millió forintban határozatnék meg.

Részvényese az intézetnek lehetne bárki, a ki legalább egy millió forint arany vagy ezüst betétel letevése után a kormánytól engedélyt nyert a beléphetésre.

Elteltekintve attól, hogy ha Magyarország részéről, akár a bank monopolistikus, akár pedig a bankszabadság rendszere fogadtatnék el, a jegybank kétségtelenül létesíthető volna, célszerűbb és biztosabb eredmény mindazonáltal a bank társas rendszer elfogadása által reménylhető, mert könnyebben gyűlhet ezen a módon erős ércz-alap rögtön össze. Összetett erő nagyobb hatalmat fejthet ki, mint az elforgácsolt vagy elszigetelt erő.

Mihelyt betétezik az első egy millio forint ércz-alap az ily rendszer mellett létesítendő jegybankba, azonnal látni fogjuk, hogy ez az összeg magában nem marad (Wo Tauben sind fliegen Tauben zu), sőt valószínű, hogy akkor, midőn az érczalap már összegyűlni kezd, azok, kik most a magyar jegybank létesítése ellen küzdenek, majd a résztvehetés tekintetéből az orosz-lánrészt fogják kivánni.

Addig azonban, míg közönyünk vagy rosszakarunk által a lehetőség elzárva tartatik jegybanknak létesítésére, — nem nyujthat sem az, a ki akarna, sem az a ki érdekénél fogva tehetné és tenné, — nyomasztó helyzetünkben segélyt.

Csak alkalmat kell nyujtanunk egyik, vagy

másik bankrendszer elfogadása által érczalap előállítására, és ha fényes eredményt nem is reménylhetnénk, — arról azonban meg lehetünk győződve, hogy ez a kísérlet nem fog úgy csőtörtököt mondani, mint a milyet az eskomptebank experimentatiója mondott.

Nem akarás a jóra, ez régi betegség nálunk. Ebből sok szerencsétlenség származott már hazánkra. És egyik fő oka annak az, hogy a hazai jegybank mindeddig létesíthető nem volt.

E betegségből ki kell gyógyulnunk; tetterővel kell bajaink orvoslásához látni. A természetes és észszerű módokat kell erre megragadnunk, nem pedig az egyenes utról eltérő experimentatiók kíséretével a drága időt vesztegetni. Meggondolván azt, hogy ha p. o. a bank társas rendszer mellett legkedvezőtlenebb körülmények között 40—60 millió forint hozathatnék forgalomba, mily nagy és biztos lendületet nyerne jóllét, ipar és kereskedelem felvirágzása az országban. — Ez által okvetetlenül gyökeresen lenne bajainkon segítve.

A bank - alapra nézve Weninger ur határozottan kijelentette, hogy erre csak egyedül arany és ezüst használható. Csupán földbirtokra alapított jegybankot képtelenségnek nyilvánít. Ez a

nézet tökéletesen helyes, és részünkről is csak élénken óhajtjuk, hogy létesítendő jegybankunk erős érczalappal birjon és a bankjegyek bármikor aranynyal vagy ezüsttel felválthatók legyenek, hogy így teljes értékben tartathassanak azok. Célunk tehát csakis ilyen jegybanknak létesítése lehet. Azonban egy fontos körülmény jut e nézetnek föltevése által szőnyegre, és pedig az a körülmény, hogy az így alapított banknak jegyei sokkal értékesebbek lennének, mint a jelenlegi bécsi nemzeti banknak pénzjegyei. Már pedig annak, hogy az ausztriai és magyarországi pénzek között nagymérvű disagio támadjon, igen szükséges elejét venni; mert tagadhatlan, hogy kölcsönös érdekünkben fekszik, hogy ott is és itt is megközelítőleg egyforma hitelű pénzjegyek legyenek forgalomban.

Hogy tehát pénzjegyeink a birodalom másik felében forgalomban lévő, és részben általunk is használt pénzjegyeknél jobbak ne legyenek, szükséges azt tenni, hogy : vagy fedezeten felül több bankjegy bocsáttasék ki, vagy pedig az érczalap mellé egy csekély részben földbirtok is vétetnének fel az alapra, és ily alap erejéig kényszer forgalmi bankjegyek tétetnének forgalomba. A földbirtok az érczalap mellett cse-

kély részben mindenesetre helyet foglalhat, és ez nagyobb biztosítékot is nyújthat a kibocsátandó bankjegyekre nézve, mint a fedezeten felül forgalomba hozott bankjegyek.

Nézetem szerint tehát a társas rendszer mellett létesítendő jegybank alapjául nem lenne czélszerűtlen az érczalapot aranyat és ezüstöt 50 százalékban, földbirtokot 25 százalékban és netán lekötendő kincstári követeléseket szintén 25 százalékban megállapítani.

Az ily alapra kibocsátott kényszerforgalmú pénzjegyek a jelenleg használatban lévő pénzjegyekkel körülbelől egyenlő értékre állíthatnának.

A létesítendő jegybank, működése által általános pénzügyi bajainkon rövid idő alatt érezhetően segítene. És mihielyt ez által a pénzügyi helyzet tűrhetővé válik, akkor fog előállani a lehetőség a bankügyet legkisebb részeiben fejleszteni és czélszerűségét megszilárdítani.

Ha nem remélve, de mégis megtörténnék, úgy mint Weninger ur jósolta, hogy Magyarország részére bankalapra arany és ezüst nem gyűlne össze: akkor igen szomorú állapotáról győződnenk meg az országnak. Tétlenül azonban annál kevésbbé nem szabadna lennünk ;

hanem multhatatlanul szüksége lenne rögtön a hanyatló erőnek és a vesztett hitelnek helyreállítására tekintetéből körülbelöl 60 millió forint összeg erejéig magyar állami pénzjegyeket forgalomba bocsátani. Ez összeg segélyével az ország okvetlenül rövid idő alatt erőhöz jutván, az őt megilletendő hitelt viszanyerné és ekkor képes leszen jegybankjának alapjára megkívánható érczalapot összegyűjthetni, adózó erejét fejleszthetni és így az államot azon helyzetbe juttatni, hogy egyrészt jövedelmi források, — másrészt a czélszerű takarékoság segélyével az állampénzjegyeket mint ideiglenes adósleveleket évenkénti törlesztés mellett a forgalomból kivonhassa, és annak helyét a banknak teljes értékű pénzjegyei részére átengedhesse.

Van az országnak elég módja bajait orvosolni, csak okszerűen fel kell a módokat használni. Ha Weninger úr azt javasolta volna, hogy emelné fel a bécsi bank ércalapját — Ausztria részére 400 millió és Magyarország részére 200 millió forintra, és fogadják el a közös bankmonopolistikus rendszert és így bizuk ez intézetre jegyeink kibocsájtását, így már figyelemre méltó tervvel lépett volna elő. De kivihetetlen tervvel lepett meg, midőn azt ja-

vasolta, vagy a bécsi bank bizassék meg pénzjegyei kibocsájtásával a jelenlegi helyzet megtartása mellett, hisz tudjuk, hogy képtelen e bank oly erős ércz alapot előállítani.

Sajátságos ötletek olvashatók Weninger úrnak ama többször említett cikkében és ezek közül néhányra következő megjegyzéseket bártorkodom tenni:

Weninger úr ugyanis említést teszen a kivihetetlen tervek készítőiről, de úgy, hogy a bankügy iránt észrevehetőleg a közérdekeltséget elfojtani czélozza.

Hát csökkentette fellépése által a kivihetetlen tervek készítőinek számát Weninger ur?

Többi közt még azt mondja: csalódik, a ki azt hiszi, hogy a 25—30 millió külföldi aranyat csak úgy a mi kedvünk szerinti használatra bocsátanak. A ki a pénzt adja, az annak ura is kíván maradni.

Hát azt gondolja Weninger úr, hogy oly észjárással bir a becsületes magyar polgár, mikép azt kívánná, hogy a külföldi vállalkozó a bank-alapra való letetés helyett szélnek bocsássa itten a pénzét?

Vagy tán azt véli Weninger úr, hogy zsebben tartva is lehet ércz-alapot kimutatni?

Nincsenek ily gondolatok még elterjedve és nem is lesznek. — A modern és becsületes igényeknek megfelelő feltételek mellett ércz-alapot szerezni jegybanknak létesítésére — ez lenne körülbelül a közvélemény. Merénylet pedig ezt a véleményt megsérteni!

Végre említést teszen arról, hogy jó váltókra és értékpapírokra csak úgy fog adni az egyik bank mint a másik, pénzt; roszakra sem az angol, sem a bécsi mit sem ad.

Hogy a földnek termékenysége fokozható, hogy az iparnak lendítés adható, hogy a kereskedelem előnyei elérhetőek, szóval, hogy a jólét az országban előmozdítható legyen, — erre szükségel például magyar ország 200 millió forintot. Jó váltókra megtudja adni az összeget most, vagy akkor, ha majd pénzjegyeink kibocsájtási jogával felruházva lenne a bécsi bank? Aligha tehetné ezt.

Nem szükséges a dolog természetétől eltérő experimentációkhoz nyulni, eléggé ismeretesek azon módok, melyek szerint lehetséges czélszerűen a hazai jegybankot létesíteni; csak akarat és részrehajlatlan szándék kell hozzá, — és rövid idő alatt az ország kívánsága teljesedni fog!
